

Een pleegkind in de klas

In Nederland wonen ruim 23.000 kinderen voor korte of langere tijd in een pleeggezin, omdat zij niet bij hun eigen ouders kunnen wonen. Als een kind niet opgroeit bij zijn of haar eigen ouders, kan het in meer of mindere mate beschadigd raken. Dat kan gevolgen hebben voor het gedrag, ook in de klas. Hoe kun je deze leerling goed begeleiden als docent? In deze informatiefolder vind je tips en achtergrondinformatie over een pleegkind in de klas.

Wat is pleegzorg?

Pleegzorg is de zorg voor kinderen en jongeren in een pleeggezin, als zij door omstandigheden niet bij hun eigen ouders kunnen wonen. De ouders kunnen de zorg of opvoeding niet aan, of er kan sprake zijn geweest van verwaarlozing of mishandeling. Een kind kan ook in een pleeggezin wonen als de eigen ouders overleden zijn. Het doel van pleegzorg is om kinderen een veilige gezinsomgeving te bieden die hun ontwikkeling bevordert. Soms kan een kind na een tijdje weer bij zijn of haar eigen ouders wonen, maar soms groeit het kind op in het pleeggezin.

Bij de opvoeding van een pleegkind zijn vaak diverse hulpverleners betrokken: een pleegzorgbegeleider en eventueel een gedragsdeskundige of specialist bieden hulp vanuit de pleegzorgorganisatie. Een jeugdbeschermer van een gecertificeerde instelling ondersteunt de eigen ouders van het kind bij opvoedkundige beslissingen, of neemt deze beslissingen als de ouders dat niet kunnen of niet mogen vanwege een kindbeschermingsmaatregel.

Wellicht krijg je als docent te maken met deze hulpverleners: ze stellen de mening van docenten over het gedrag van het kind op prijs en kunnen vragen hoe het gaat in de klas.

Gedrag in de klas

Hoewel alle pleegkinderen verschillend zijn, hebben ze een ding met elkaar gemeen: ze kunnen niet thuis wonen. Het merendeel van de pleegkinderen heeft door een onveilige opvoedingssituatie traumatische ervaringen. Die kunnen ook ontstaan zijn doordat ouders niet adequaat hebben kunnen reageren op de behoeften van het kind. De stress en angst die dit met zich meebrengt, kan het kind in meer of mindere mate beschadigen in zijn fysieke, cognitieve, sociale en emotionele ontwikkeling. De onveilige thuissituatie en onvoldoende steun van de ouders kan er ook toe leiden dat een kind volwassenen niet meer durft te vertrouwen. Of een kind beschadigd raakt en hoe dit tot uiting komt, is afhankelijk van de omgeving waar het kind vandaan komt en van het kind zelf.

Pleegouders kunnen vaak goed uitleggen wat de sterke kanten van het pleegkind zijn, wat motiverend werkt, waar bepaald gedrag vandaan komt en hoe je ermee kunt omgaan in de klas. Het gedrag van een pleegkind wordt soms gezien als overdreven, moeilijk of ongehoorzaam. Het kan helpen om je te realiseren dat het gedrag in veel gevallen een overlevingsstrategie is van het kind. Pleegkinderen hebben vergeleken met hun leeftijdsgenoten vaak al veel meegemaakt.

Sanne (11)

Sanne heeft door haar verleden een verstoorde hechting.

Gehechtheid is de aangeboren neiging van elk kind om steun te zoeken bij een volwassene die hen kan beschermen en helpen.

Als deze volwassene hier sensitief op reageert – bijvoorbeeld door het kind te troosten als het pijn heeft – draagt dit bij aan een veilige hechting en een goede ontwikkeling van het kind. Maar wanneer de volwassene niet sensitief reageert op de behoeften van het kind, kan dit ervoor zorgen dat het kind onveilig gehecht is. Sanne heeft, net als veel andere pleegkinderen, moeite om volwassenen te vertrouwen. Dit komt door onveilige hechting. Ze kan soms erg boos reageren of zich terugtrekken en moeilijker luisteren en advies opvolgen. Straffen en beloningen die bij andere kinderen werken, hebben bij haar weinig effect. Als gevolg van de onveilige hechting is ook haar oorzaak-gevolg-denken niet goed ontwikkeld. Daardoor snapt ze niet wat er gebeurt als er wordt gedreigd met een straf of als een straf pas veel later wordt uitgevoerd. Voor kinderen als Sanne werkt structuur en voorspelbaarheid het beste.

TIP:

Blijf geduldig en benoem wenselijk gedrag om het te stimuleren. Zo wek je vertrouwen bij haar. Isoleer Sanne niet van de rest van de klas. Stuur haar dus niet naar de gang. Dit kan een onveilig en angstig gevoel geven.

Jelle (6)

Jelle vertoont door een verstoorde hechting manipulatief gedrag en hij is sterk aanhankelijk. Wat vaak niet opvalt, is dat hij hyperalert is door de stress in zijn lijf: hierdoor is hij sneller vermoeid en kan hij zich niet goed concentreren. Hij kan ook niet ontspannen gaan spelen en daarom vraagt hij de juf voortdurend wat hij moet doen. Hyperalerte kinderen als Jelle kunnen hyperactief gedrag laten zien of juist onzichtbaar meedraaien in de klas als voorbeeldige leerling.

TIP:

geef rustige en duidelijke uitleg en vraag of Jelle het begrijpt. Door structuur te bieden en consequent en voorspelbaar te zijn, voelen kinderen zich veiliger.

TIP:

geef Jelle controle, bijvoorbeeld door keuzes overzichtelijk te houden.

TIP:

Jelle laat niet altijd blijken dat er wat er aan de hand is. Door op een positieve manier te laten zien dat je betrokken bent, creëer je een veilige omgeving voor hem en kan hij zich makkelijker uiten. Moedig hem bijvoorbeeld aan tijdens een renspelletje en geef hem een complimentje, ook als hij niet wint.

Een pleegkind in de klas

Een uithuisplaatsing of overplaatsing van een kind is vaak niet te voorspellen. Als een pleegkind van de ene op de andere dag in een pleeggezin komt, kan het gebeuren dat een pleegkind van school moet wisselen en halverwege het schooljaar bij jou in de klas komt.

Vraag als er een pleegkind in je klas komt aan de pleegouders en, als dat wenselijk is, aan de vorige leerkracht hoe het op school gaat. Zijn er dingen waar je rekening mee kunt houden, zoals een leerachterstand, concentratieprobleem of gedragsprobleem?

TIP:

Veel pleegkinderen benadrukken liever niet dat ze niet bij hun eigen ouders wonen. Geef het kind de ruimte om dit wel of niet te vertellen in de klas. Als het kind het wel wil vertellen, kunnen ze er bijvoorbeeld een spreekbeurt over houden.

TIP:

Het ene pleegkind vindt het fijn om voor in de klas te zitten, te zitten in de nabijheid van de leerkracht. Het andere pleegkind vindt het prettiger om achteraan te zitten om overzicht te hebben. Geef het kind de keuze waar het wil zitten.

Een pleegfamilie en een eigen familie

Een pleegkind krijgt er een hele pleegfamilie bij, maar de eigen familie blijft vaak ook nog een belangrijke rol spelen in het leven van het pleegkind. Een pleegkind kan zich hechten aan beide families. Twee families hebben, kan verwarrend zijn voor het kind en leiden tot loyaliteitsconflicten. Als docent kun je hier rekening mee houden bij opdrachten die gaan over afkomst en familie.

Wil je leerlingen een stamboom laten maken of op een andere manier de familiegeschiedenis bespreken? Zoek naar mogelijkheden waar een pleegkind mee uit de voeten kan of geef eventueel een andere opdracht.

Ga je met de klas een Vader- of Moederdagcadeau maken? Voor een pleegkind kan dit lastig of confronterend zijn. Een oplossing kan zijn om voor zowel de eigen ouders als de pleegouders iets te maken als het kind dat wil.

Beslissingen nemen en informatie ontvangen

Als leraar is het goed om te weten wie de wettelijk vertegenwoordiger is van het kind, omdat de school de wettelijk vertegenwoordiger(s) actief moet informeren over het kind. De wettelijk vertegenwoordiger is de ouder met gezag, de jeugdbeschermer of de pleegoudervoogd. Vaak hebben de ouders van het kind gezag. Als er een ondertoezichtstelling is uitgesproken door de rechter, ondersteunt een jeugdbeschermer de ouders.

Als de ouders geen gezag meer hebben, wordt er een nieuwe wettelijk vertegenwoordiger benoemd door de rechter die de voogdij krijgt over het kind. Meestal is dit een jeugdbeschermer van een gecertificeerde instelling, maar het kan ook iemand uit de omgeving van het kind zijn, bijvoorbeeld de pleegouder. Die wordt daardoor pleegoudervoogd. In de meeste gevallen zijn pleegouders geen pleegoudervoogd. Het is wel belangrijk om pleegouders te informeren, omdat zij het kind dagelijks verzorgen en opvoeden.

Een eigen ouder van het kind zonder gezag heeft geen zeggenschap over het kind en mag het leerlingendossier niet inzien, maar heeft wel recht op informatie over het kind. De school is verplicht informatie te geven als de ouder daar om vraagt, tenzij het niet in het belang is van het kind om de informatie te geven of wanneer er zwaarwegende andere redenen zijn om geen informatie te geven.

Geheime plaatsing

Als de veiligheid van het pleegkind of pleeggezin in gevaar is, mogen de eigen ouders niet weten waar het kind woont. Er is dan sprake van een geheime plaatsing. Spreek met de pleegouders af waar de school rekening mee moet houden bij een geheime plaatsing. Geef nooit persoonlijke informatie door, zodat een geheime plaatsing ook echt geheim blijft.

Wil je meer informatie over een van de onderwerpen uit deze informatiefolder? Kijk dan op www.denvp.nl/folder-onderwijs. Ook op de website <https://raadpleeg.org> vind je veel informatie over een pleegkind in de klas in diverse filmpjes. Deze informatiefolder is gemaakt door de Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen in samenwerking met Stichting Kinderpostzegels. Heb je vragen over de informatie in deze folder? Neem dan contact op via info@denvp.nl of 030 - 293 1500. © NVP 2018 www.denvp.nl
